Guia didàctica

Segon cicle d'educació infantil

www.cinemadretsinfants.cat

// Cicle de Cinema dels Drets dels Infants

A BARCELONA CONVIVIM EN LA DIVERSITAT

2018 - 2019

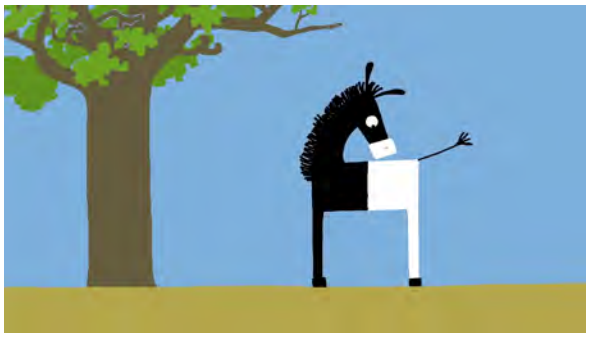

HISTÒRIES D'AMISTATS BEN DIFERENTS!

Gottfried Mentor / Péter Vácz i Attila Bertóti / Julia Ocker / Fyodor Khitruk / Andrew Goff / Lina Gagnon / Éric Montchaud

Ajuntament de Barcelona

Guia didàctica
Segon cicle d'educació infantil

HISTÒRIES D'AMISTATS BEN DIFERENTS!

ÍNDEX

PÀG.

3 ..... 1. CICLE DE CINEMA DELS DRETS DELS INFANTS
3 ..... 1.1. Propòsit i enfocament
4 ..... 1.2. Competències bàsiques i relacions curriculars
5 ..... 1.3. Drets a treballar
5 ..... 1.4. Marc legal relacionat

8 ..... 2. ELS CURTMETRATGES
8 ..... 2.1. Fitxes tècniques breus
9 ..... 2.2. Sinopsis dels arguments
11 ..... 2.3. Conflictes i personatges en relació als valors a treballar

16 ..... 3. PROPOSTA PEDAGÒGICA
16 ..... 3.1. Plantejament general
16 ..... 3.2. Per anar al cinema
18 ..... 3.3. Del cinema a l'aula
21 ..... 3.4. De l'aula al món
21 ..... 3.5. Recull de creacions escolars
21 ..... 3.6. Qüestionari d'avaluació per al professorat

22 ..... 4. MATERIAL COMPLEMENTARI
22 ..... 4.1. Enllaços d'interès
22 ..... 4.2. Bibliografia i filmografia

QUALITAT EDUCATIVA
CONSELL D'INNOVACIÓ PEDAGÒGICA

1. CICLE DE CINEMA DELS DRETS DELS INFANTS

1.1. Propòsit i enfocament

Els drets dels infants apel·len a respectar els trets diferencials dels nens i les nenes en totes i cada una de les diversitats. Posen en valor la cerca constant d'una coexistència harmònica entre totes les persones i comunitats, fent èmfasi en els infants. Aquest curs el Cicle de Cinema dels Drets dels Infants (CCDI) porta per lema ***A Barcelona convivim en la diversitat***, amb la idea d'abordar com la cura i el respecte fan possible una ciutat més rica, plural i humana. Volem motivar el debat i la reflexió sobre la diversitat i el dret a la diferència, per evitar tot tipus d'actituds i de comportaments basats en el rebuig i la discriminació.

En l'edició 2018-19 del CCDI oferim recursos per treballar a l'aula els drets dels infants relacionats amb la convivència en la diversitat. Ho fem partint de la legislació actual: Declaració Universal dels Drets Humans, Convenció sobre els Drets de l'Infant i Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona. Apuntarem quins elements ens ajuden a fer de Barcelona una ciutat oberta a la convivència i al respecte de les diversitats.

Per a educació infantil hem seleccionat set relats de convivència i de respecte a la diversitat: la de l'Anatole i el seu cassó, la de la Maria a la família d'adopció i d'altres entre animalons molt variats. La sessió ***Històries d'amistats ben diferents!*** farà aprendre als nens i les nenes la importància de respectar les distintes maneres de ser i actuar. Els mostrarà com n'és de divertit i d'enriquidor quan ens trobem i convivim comprenent les diferències.

De nou, el recorregut pedagògic que us proposem va de l'aula al cinema, del cinema a l'aula i de l'aula a la vida quotidiana i a l'entorn dels nens i les nenes. Per facilitar-lo i enriquir-lo, comptem amb el Blog, on hi ha disponibles els materials didàctics, les creacions de l'alumnat, la informació de les sessions familiars i de lleure educatiu, i eines d'interacció entre tots i totes.

Oferim recursos per treballar a l'aula els drets dels infants relacionats amb la convivència en la diversitat. Volem motivar el debat i la reflexió sobre el dret a la diferència, per evitar les actituds de rebuig i de discriminació.

1.2. Competències bàsiques i relacions curriculars

1. Aprendre a ser i actuar d'una manera cada vegada més autònoma

- Exploració i reconeixement de les pròpies possibilitats a través del cos: emocionals, sensorials i perceptives, motrius, afectives i relacionals, expressives i cognoscitives.
- Acceptació positiva de les pròpies característiques, tant capacitats com limitacions personals.
- Actitud optimista, esforç i iniciativa per anar resolent situacions de dificultat: físiques, emocionals, relacionals i intel·lectuals; comptant amb l'ajut de les persones adultes o els iguals.
- Desig d'autonomia i iniciativa pròpia.

2. Aprendre a pensar i a comunicar

- Expressió i comunicació de fets, sentiments i emocions, vivències o fantasies a través del dibuix i altres produccions artístiques.
- Foment de l'expressió i comunicació d'emocions alienes, per mitjà dels diferents llenguatges.
- Identificació d'informacions proporcionades pels diferents mitjans de comunicació, i expressió de la pròpia opinió.
- Primeres passes en la construcció del coneixement i el desenvolupament del pensament propi.

3. Aprendre a descobrir i tenir iniciativa

- Interès i confiança cap a les emocions pròpies i alienes. Empatia i assertivitat amb actitud d'ajuda i de col·laboració.
- Utilització de la intuïció, la improvisació, la fantasia i la creativitat tant en l'observació i l'escolta com en els processos creatius artístics.
- Curiositat i iniciativa per la descoberta, per fer-se preguntes, cercar informació, compartir-la i organitzar-la en els diferents models.

4. Aprendre a conviure i habitar el món

- Exploració, acceptació, respecte i valoració positiva dels trets característics dels altres, sense prejudicis ni estereotips que dificulten la convivència.
- Exercitació progressiva d'hàbits que afavoreixin la relació amb els altres: cura, atenció, escolta, diàleg i respecte.
- Participació en projectes en comú com a mitjà per a la gestió positiva de conflictes i el foment de la solidaritat.

1. Aprendre a ser i actuar d'una manera cada vegada més autònoma.

2. Aprendre a pensar i a comunicar.

3. Aprendre a descobrir i tenir iniciativa.

4. Aprendre a conviure i habitar el món.

1.3. Drets a treballar

1. Dret de tots els infants que els sigui reconeguda i respectada la seva individualitat.

2. Dret dels infants a relacionar-se lliurement, sense ser prejutjats per les seves condicions particulars.

3. Dret dels infants a la protecció contra qualsevol pràctica de discriminació, en especial les que posin en perill la seva integritat.

1.4. Marc legal relacionat

Declaració dels Drets de l'Infant

Principi 1. (...) Aquests drets seran reconeguts a tots els infants sense excepció de cap mena o discriminació per motius d'ètnia, de sexe, de llengua, de religió, d'opinió política o altres opinions, d'origen nacional o social, de naixença o de qualsevol altra situació, ja sigui del mateix infant o de la seva família.

Convenció sobre els Drets de l'Infant

Article 2. 1. Els estats membres han de respectar els drets enunciats en aquesta Convenció i assegurar-los a tots els infants sota la seva jurisdicció sense cap mena de discriminació (...) per qualsevol (...) condició de l'infant o de la seva família.
Article 2. 2. Els estats membres prendran totes les mesures adequades per assegurar que l'infant estigui protegit contra tota classe de discriminació o càstig per mor de la condició, les activitats, les opinions expressades o les creences d'ell o de la seva família.

Article 23. 1. Els estats membres reconeixen que l'infant amb diversitat funcional ha de gaudir d'una vida plena i respectable en condicions que li assegurin dignitat, que li permetin d'arribar a valdre's per ell mateix i que li facilitin la participació activa en la comunitat.

Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència

Article 9. No-discriminació
1. Els poders públics han de garantir el principi d'igualtat i eliminar qualsevol discriminació a infants o adolescents per (...) qualsevol (...) condició personal o de llurs progenitors o representants legals.

1. Dret de tots els infants que els sigui reconeguda i respectada la seva individualitat.

2. Dret dels infants a relacionar-se lliurement, sense ser prejutjats per les seves condicions particulars.

3. Dret dels infants a la protecció contra qualsevol pràctica de discriminació, en especial les que posin en perill la seva integritat.

2. Els poders públics han d'identificar d'una manera activa els infants o els adolescents que (...) requereixen l'adopció de mesures protectores especials per a reduir o eliminar factors de discriminació.

Article 10. Perspectiva de gènere i de diversitat funcional
1. Els poders públics han d'introduir la perspectiva de gènere en el desenvolupament i l'avaluació de les mesures que adopten amb relació als infants i els adolescents (...).
2. Els poders públics han d'introduir la perspectiva de la diversitat funcional en el desenvolupament i l'avaluació de les mesures que adopten amb relació als infants i els adolescents (...).

Article 42. Infants i adolescents que troben limitacions o barreres per al desenvolupament o la participació
1. Els infants i els adolescents amb discapacitats tenen dret a una escolaritat inclusiva i amb el suport necessari per a potenciar el màxim desenvolupament acadèmic, personal i social. Així mateix, han de tenir l'oportunitat de gaudir d'una vida plena i respectable (...) que els faciliti la participació activa en la comunitat.
2. Els poders públics han de prestar una atenció especial a preveure i eliminar actituds discriminatòries dirigides a infants i adolescents amb discapacitats.

Article 43. Suport a la integració social dels infants i adolescents immigrats
1. Les administracions públiques han de fomentar, mitjançant serveis i programes d'acollida, la integració social dels infants o els adolescents immigrats.

Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona

CAPÍTOL 3. Equitat i accions positives

Article 21. No-discriminació per raó d'orientació sexual i identitat de gènere
1. Totes les persones tenen dret a no ser discriminades per raó de la seva orientació sexual i identitat de gènere.

- Declaració Universal dels Drets Humans (lectura fàcil).

- Declaració dels Drets de l'Infant (abreujada).

- Convenció sobre els Drets de l'Infant (resumida).

- Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona (lectura fàcil).

2. L'Ajuntament adoptarà les mesures necessàries, incloent-hi programes d'educació i sensibilització, per tal d'eliminar les pràctiques i actituds discriminatòries per raó d'orientació sexual i identitat de gènere.

Article 22. Infants i adolescents
Totes les persones menors d'edat tenen dret a tenir condicions d'existència que els permetin el seu desenvolupament integral. En particular:
a) Tenen dret a gaudir de la seva família en un marc de responsabilitat i protecció.
f) Tenen dret a la prevenció i l'atenció davant de situacions de discriminació, risc o desemparament.

Article 25. Col·lectius en situació de vulnerabilitat
1. Les persones en situació de diversitat física, psíquica o sensorial, i aquelles amb malalties mentals i cròniques tenen dret a serveis públics que considerin la seva realitat en termes d'inclusió i adaptació, sense discriminació.

DEURES. CAPÍTOL 2. Convivència

Article 36. Llibertat i dignitat
1. Totes les persones tenen el deure de no menyscabar amb el seu comportament els drets de les altres persones, ni atemptar contra la seva dignitat o la seva llibertat d'acció.
2. Totes les persones tenen el deure de tractar amb respecte, consideració i solidaritat aquelles persones que (...) es trobin en una situació de més vulnerabilitat.

Legislació autonòmica i local que regula els drets dels infants:

1. Catalunya
Llei dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència (íntegra).

2. Barcelona
Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona (íntegra).

TORNAR A L'ÍNDEX

2. ELS CURTMETRATGES

2.1. Fitxes tècniques breus

Títol original: *Lämmer (Bens)*
Direcció i animació: Gottfried Mentor
País de producció: Alemanya
Any d'estrena: 2013
Durada: 4 minuts
Animació. Sense diàlegs

Títol original: *Nyuszi és Öz (El cérvol i la conilleta)*
Direcció i animació: Péter Vácz i Attila Bertóti
País de producció: Hongria
Any d'estrena: 2013
Durada: 16 minuts
Animació. Sense diàlegs

Títol original: *Zebra*
Direcció i animació: Julia Ocker
País de producció: Alemanya
Any d'estrena: 2013
Durada: 3 minuts
Animació. Sense diàlegs

Títol original: *Toptyzhka (El osito)*
Direcció i animació: Fyodor Khitruk
País de producció: URSS
Any d'estrena: 1964
Durada: 9 minuts i mig
Animació. Versió en castellà

Títol original: *The Mixed-Up Chameleon (El camaleó camaleònic)*
Direcció i animació: Andrew Goff
País de producció: Regne Unit
Any d'estrena: 1993
Durada: 7 minuts
Animació. Versió en català

2. ELS CURTMETRATGES

Títol original: *A Family for Maria / Une famille pour Maria (Una família per a la Maria)*
Direcció i animació: Lina Gagnon
País de producció: Canadà
Any d'estrena: 1992
Durada: 5 minuts
Animació. Sense diàlegs

Títol original: *La petite casserole d'Anatole (El cassó de l'Anatole)*
Direcció i animació: Éric Montchaud
País de producció: França
Any d'estrena: 2014
Durada: 6 minuts
Animació. Versió en català

2.2. Sinopsis dels arguments

Bens
En el parterre particular, un pare i una mare de bens ensenyen a belar al seu xai. Però el petit, enlloc de fer "beeee", diu "muuuu". Quan li mostren com menjar l'herba, ell prefereix les flors; i quan van a esquilar-se, el xai apareix amb flocs acolorits. El pare i la mare se senten decebuts i avergonyits fins que no s'adonen que als parterres del voltant les situacions familiars són similars.

Curtmetratge (versió original)

El cérvol i la conilleta
Arrenca amb la història d'amistat entre un cérvol i una conilleta que conviuen en un món de dibuix esquemàtic i bidimensional. Una nit el cérvol somia amb un món en tres dimensions i comença a estudiar per poder crear-lo. El treball obsessiu l'allunya de la conilleta, fins que un dia el cérvol aconsegueix sortir de la superfície en la qual havia viscut sempre i pren volum. S'emporta la conilleta al món tridimensional, i hi troben maneres de jugar i relacionar-se, però allà la vida d'ella corre molts perills. Finalment tornen al punt d'origen. Després d'un intent fallit del cérvol per recuperar les dues dimensions, troben la manera de conviure malgrat la separació entre els dos mons.

Curtmetratge (versió original)

Zebra
Mentre corre per la sabana, una zebra topa amb un arbre i, de l'accident, se li mouen les ratlles per tot el cos. Prova de col·locar-se-les com sempre, però a cada intent les combinacions de blanc i negre creen estampats d'allò més vistosos i originals. La zebra

no se sent gens bé amb la pèrdua dels seus trets característics, fins al moment que arriba una manada de zebres amb les ratlles habituals i totes admiren els nous models d'estampat que llueix ella.

Curtmetratge (versió original)

El osito

En plena hivernació, un osset s'escapa de casa portat per la curiositat de conèixer el bosc. Allí es fa amic d'un conillet que també surt a l'aventura per combatre l'avorriment. Tot dos juguen amb un trineu i un balancí. De tornada a les llars respectives, les mares els renyen per haver-se'n anat sense permís i per congeniar amb animals tan diferents d'ells. Un dia de primavera, mentre busca el seu amic de jocs, l'osset veu el conillet i la seva mare que són duts pel corrent del riu. Sense pensar-s'ho, corre a ajudar-los però ell mateix cau a l'aigua. Llavors és el conillet qui corre a socórrer-lo, però tampoc se'n surt. Serà la mare conilla qui salvarà els dos cadells. Finalment, les dues famílies es fan amigues.

Curtmetratge (versió original subtitulada al castellà)

El camaleó camaleònic

Un camaleó entra un dia en un zoo i, en veure tants animals diferents, decideix adquirir les qualitats d'alguns d'ells. Amb tot, acaba convertint-se en una bèstia monstruosa, feta de parts d'altres animals. Quan sent gana i vol caçar una mosca com sempre feia, n'és del tot incapaç, perquè ha deixat de ser un simple camaleó. Per això decideix tornar al seu estat natural i es cruspeix l'insecte d'una llepada.

Curtmetratge (versió original en anglès)

Una família per a la Maria

La Maria és una nena sense família que malviu demanant caritat pels carrers d'una gran ciutat llatinoamericana. Per sobreviure, es veu fins i tot obligada a recollir escombraries d'un gran abocador de les afores. Se n'acaben fent càrrec els serveis socials i la porten a una institució que ofereix infants en adopció.

A la Maria l'acull una família canadenca de pare, mare i filla de la seva edat. La tracten amb amor i alegria, però el passat traumàtic de la protagonista la persegueix i li fa interpretar negativament certes mostres d'afecte, fins a l'extrem que un dia fuig de casa. Sortosament la seva família surt a buscar-la, la troba i s'esforça per ajudar-la a vèncer les pors i les inseguretats que la dominen.

Informació del curtmetratge (versió en anglès)
Informació del curtmetratge (versió en francès)

El cassó de l'Anatole

L'Anatole és un nen que viu arrossegant sempre un cassó que un dia li va caure a sobre i no se'n pot desprendre. Això fa que cridi l'atenció i que a molta gent li molesti aquest tret distintiu. A voltes, a l'Anatole se li fa pesat dependre del cassó, que li impedeix fer algunes coses amb la facilitat dels altres infants. Un dia es deprimeix i s'amaga dins del cassó. Al cap d'un temps, una noia que també ha viscut sempre amb un cassó el descobreix, i li ensenya a fruir-ne i fer coses amb ell. També li elabora un sarró que li permet moure's sense problemes i jugar amb els altres infants.

Curtmetratge (versió doblada al català)

2.3. Conflictes i personatges en relació als valors a treballar

Bens

Aquesta faula tan graciosa posa en valor el dret de tot infant a desenvolupar la seva pròpia personalitat, al marge de les maneres prefixades de ser i d'actuar que li imposa el món adult. Cal entendre-la de forma simbòlica i exagerada. Per exemple, l'aprenentatge de la llengua materna és per repetició i del tot necessària, però sempre pot seguir pautes inusuals. Pel que fa a l'alimentació, cada cadell sol tenir unes preferències particulars. Ara bé, la tercera mostra de singularitat del petit xai és la més contundent: el *look* de després de l'esquilada.

La faula no presenta cap conflicte entre els personatges, ja que el pare i la mare accepten amb certa resignació (alimentada per l'amor patern i matern) les *excentricitats* del fill. En el moment que potser són a punt de reaccionar, no ho fan en comprovar que passa el mateix a les famílies que tenen al voltant.

Segons aquest esquema narratiu, el missatge de la faula s'acota a la realitat de les relacions intergeneracionals, o sigui, als inevitables canvis que les noves generacions introdueixen al món adult. Però la lliçó moral de la història pot ampliar-se a qualsevol elecció lliure, o als nous comportaments que un individu plantegi davant les convencions d'una comunitat. El fet que el relat del curtmetratge estigui acotat a l'àmbit familiar ajuda a fer-lo més intel·ligible per als nens i les nenes de menys edat.

El cérvol i la conilleta

En aquest curtmetratge la diferència entre els dos protagonistes no ve donada, sinó que és desenvolupada pel desig de canvi del cérvol. Vol viure una transformació de si mateix a la qual tot individu hauria de poder aspirar.

La faula tan graciosa que es desprèn del curtmetratge Bens posa en valor el dret de tot infant a desenvolupar la seva pròpia personalitat, al marge de les maneres prefixades de ser i d'actuar que li imposa el món adult.

Tothom té dret a créixer i a necessitar ser diferent de com és, a canviar la identitat que li ha vingut donada, sigui per una determinació biològica o per alguna convenció cultural o social. De vegades, pot ser per un simple afany de canvi personal, com és el cas del cérvol. Fruit d'un somni i de la recerca que porta a terme, aquest personatge pretén accedir a una realitat ben diferent d'aquella on viu. En molts casos, aquestes persones somiadores i que aconsegueixen grans fites són rebutjades pel seu entorn.

L'aspecte interessant de la història és, però, la voluntat dels dos protagonistes de continuar amb la seva amistat malgrat viure en realitats diferents. En un primer moment tenen problemes, però, un cop assumit el perill que comporta l'adaptació de la conilleta al món en tres dimensions, troben la manera d'explotar les diferències, col·laborar i complementar-se. Com a exemple més encisador, el cérvol aconsegueix convertir la conilleta de paper en un estel i fer-la volar. Per part seva, ella arranja l'antic espai bidimensional de convivència per poder compartir la rutina quotidiana el més a prop possible l'un de l'altra. Es tracta d'una magnífica metàfora de com la convivència de dos mons diferents és possible amb afecte i imaginació, i de com suposa un benefici per a ambdues parts.

L'aspecte interessant de la història és la voluntat dels dos protagonistes de continuar amb la seva amistat malgrat viure en realitats diferents. Es tracta d'una magnífica metàfora de com la convivència de dos mons diferents és possible amb afecte i imaginació, i de com suposa un benefici per a ambdues parts.

Zebra

Les característiques ratlles de les zebres són blanques sobre negre i no a l'inrevés, com sovint la gent pensa. Compleixen diferents funcions, la principal de les quals està relacionada amb la supervivència. Les ratlles els serveixen per camuflar-se entre branques i boscatge, i per donar una sensació de cos deforme i enorme quan van en manada. Si les zebres s'han de dispersar a l'aguait d'un lleó, les ratlles les ajuden a confondre'l, perquè és un animal daltònic.

La zebra és una espècie amb un alt instint gregari i social, i les teories zoològiques parlen d'una actitud de rebuig davant d'exemplars que neixen sense les marques característiques.

És natural que la zebra que protagonitza el curtmetratge se senti neguitosa quan perd un recurs de supervivència i de socialització tan important. L'instint la porta a buscar, amb prou desesperació, el retorn a la seva imatge original. No és tan que renunciï a la seva singularitat i individualitat, sinó que necessita ser acceptada dins de la seva diversitat.

Com en altres curts de la sessió, és important ressaltar el factor de la por a la diferència. La pressió no sempre ve de l'exterior, sinó que molts cops prové del propi individu singular, a qui li sol costar gestionar la seva particularitat en un entorn d'*iguals*. D'aquí

ve la importància del desenllaç de la historieta: la comunitat de zebres *ben ratllades*, en lloc de rebutjar els estampats creatius de la protagonista, els admiren, accepten i aplaudeixen. La faula aporta tota una gran metàfora de la desitjable acceptació de la diferència en la societat.

El osito

Aquest conte rus exemplifica la possibilitat de convivència entre animals no només diferents, sinó fins i tot antagònics en termes de presa i depredador. Com la mare diu al conillet quan el renya: "On s'és vist que un conill es faci amic d'un ós?". La faula humanitza una pura relació animal per introduir el tema dels prejudicis socioculturals entre col·lectius diferents. Ens ensenya com els infants (en aquest cas, les cries d'ós i de conill) poden superar les restriccions del món adult i establir vincles sense estigmes. Les relacions entre la canalla no es fonamenten tan en com és l'*altre* sinó en el joc, la descoberta compartida i la voluntat d'entesa.

La faula ens ensenya com els infants (en aquest cas, les cries d'ós i de conill) poden superar les restriccions del món adult i establir vincles sense estigmes. Les relacions entre la canalla no es fonamenten tan en com és l'altre sinó en el joc, la descoberta compartida i la voluntat d'entesa.

Quan es troben, l'osset i el conillet es relacionen pel pur plaer de coneixement mutu i mitjançant el joc, el sistema comunicatiu propi dels infants i que ben poc coneix de barreres. En jugar junts, es crea un vincle fort i estret entre els dos cadells, una relació d'amistat i afecte. Això farà que aparegui el record melancòlic dels moments compartits i que, quan l'osset sent que el seu amic conill es troba en perill, corri a ajudar-lo, sense considerar els riscos. El conillet reacciona igualment quan veu que l'osset cau a l'aigua. Aquesta mostra d'amistat i empatia entre els dos cadells dóna una lliçó a la mare conilla, que salva al seu fill i també a l'osset. Finalment, la mare ossa accepta establir una relació de familiaritat amb animals que en principi hauria de caçar. L'al·legoria de superar aquest instant primari i crear un vincle de convivència (les dues famílies es fan veïnes i berenen juntes) té un alt component de faula amb conclusió moral: més val construir un espai de convivència que restar en l'aprensió i el recel.

Aquesta és la segona obra de Fyodor Khitruk, un dels mestres del cinema animat del segle XX. Khitruk va treure l'animació soviètica de les fèrries restriccions del realisme socialista imposat per Stalin en totes les disciplines creatives. També va alliberar el cinema animat de l'URSS de copiar formalment l'estil ensucrat de Disney, al qual s'intentava imitar malgrat l'enfrontament de la guerra freda. Els curtmetratges d'aquest director contenen sempre una lectura crítica de les relacions socials a la Rússia comunista.

El camaleó camaleònic

El camaleó és el símbol del canvi i de l'adaptació a l'entorn. Així ho viu el protagonista a la primera part del curtmetratge. Però la transformació que experimenta és simplement cromàtica, un recurs per a la protecció contra depredadors i alhora per al camuflatge davant les preses. No li suposa cap canvi morfològic ni d'*identitat*: un camaleó és ell mateix en la seva pròpia mutabilitat.

Per contra, a la segona part de la història el camaleó vol deixar de ser com és, per adquirir qualitats d'altres animals. Això li comporta alteracions morfològiques en el cos, per acabar esdevenint un monstre fet de trossos d'altres animals (cua de guineu, ales de flamenc, trompa d'elefant...).

El tema central de la història és assumir la pròpia personalitat i manera de ser. El camaleó protagonista és presentat amb una identitat feble, la qual cosa el porta a una certa ansietat per *ser un altre* i a agafar trets característics de la resta animals. Però s'adona que això li complica l'existència i li dificulta fins i tot una necessitat tan primordial com és la de la subsistència. Per aquesta raó, al final del relat desitja tornar a ser ell mateix, sense cap afegit, i en treu una satisfacció directa: menjar-se la mosca.

El darrer pla del curtmetratge amb l'arc de Sant Martí ofereix una lectura de gènere que il·lumina la interpretació de la història. Els colors de l'arc de Sant Martí són els mateixos que els de la bandera del col·lectiu LGTBI, i en el curtmetratge simbolitzen que aquestes persones tinguin el dret de viure segons la seva opció sexual i/o de gènere. La lliçó moral de la faula és que no intentin camuflar la seva condició, però també que la societat (representada pel zoo) les accepti com són i no pretengui fer-les canviar. Una eina didàctica interessant per tractar el tema LGTBI amb els infants de menys edat, a partir de l'al·legoria del camaleó que visita el zoo.

Una família per a la Maria

Aquest curtmetratge narra la història de desemparament d'una nena òrfena i també el procés que viu fins a ser acollida per part d'una família adoptiva. Per anar a trobar la seva nova llar, la Maria ha de viatjar del seu país d'origen situat a Amèrica Llatina cap a Nord-Amèrica. Per tant, renuncia al seu hàbitat i la seva cultura, i fa un esforç enorme per adaptar-se a una realitat ben llunyana i diferent a la seva.

El curtmetratge incideix en què la convivència en un país i un entorn familiar i social totalment nous comporten dificultats per a la persona nouvinguda, perquè se sent i es veu *diferent*. Més en

La lliçó moral de la faula és que les persones LGTBI no intentin camuflar la seva condició, però també que la societat (representada pel zoo) les accepti com són i no pretengui fer-les canviar. Una eina didàctica interessant per tractar el tema LGTBI amb els infants de menys edat, a partir de l'al·legoria del camaleó que visita el zoo.

el cas dels infants adoptats, els sorgeix la necessitat de reconduir la seva experiència vital per acceptar les noves formes de vida i maneres de relacionar-se que se'ls ofereixen. En cap cas, això ha de significar renunciar a la seva personalitat, ni a qui són ni a la la seva trajectòria. Haurien de rebre un acompanyament maternal-paternal basat en l'entesa mútua, el respecte a les diferències i l'ajuda per superar les vivències traumàtiques que arrosseguin del passat.

De l'actitud de la família que acull a la protagonista ressalta la importància d'una acceptació plena de l'infant adoptat, en tot moment i en qualsevol situació. El curtmetratge posa l'accent en el dret a la diferència de la Maria. És així com la família adoptiva fa front a les dificultats, respecta els tempos de la seva nova filla, reconeix la diversitat com a font de riquesa, procura crear un nou entorn de convivència i estima incondicionalment a la Maria, amb la idea establir-hi uns vincles familiars consistents.

El curtmetratge pot resultar fins i tot una al·legoria de com acollir infants adoptats, migrants o refugiats a la classe i a l'escola, des del respecte a la diferència i amb una voluntat plena de generar un bon ambient de convivència.

El cassó de l'Anatole

La imatge de la diferència de l'Anatole, que està lligat a un cassó sense poder desprendre-se'n, és evidentment una metàfora. Apel·la a una representació simbòlica de qualsevol factor distintiu que fa *diferent* a un infant en relació al seu entorn de convivència i de socialització, i que és percebut com un llastre. En un primer moment, l'element diferencial pot fer gràcia, a un mateix i als altres; però n'hi ha prou a que algú l'assenyali amb mofa i/o menyspreu, perquè la percepció sobre si mateix de l'infant divers es torni negativa. El nen o la nena esdevé més sensible a la mirada externa i això el/la fa més susceptible a les crítiques. Si no rep l'afecte i la comprensió que necessita, percep la seva singularitat com a motiu de vergonya, d'inferioritat, de marginació, i fins i tot de dolor.

Quan no se sent respectat i massa maltractat, l'Anatole decideix amagar-se dins del cassó i s'aïlla del món. Per atrevir-se a sortir-ne, li cal l'impuls d'una noia que sembla haver passat pel mateix. Gràcies a ella, troba la forma d'acceptar-se de nou i de no avergonyir-se de ser com és. Aquesta noia li ensenya a valdre's del cassó de forma lúdica i creativa, i això fa que l'Anatole desplegui la seva sensibilitat i el seu talent, precisament a partir del seu tret diferencial. La noia també l'ajuda a dominar-lo de manera que no li impedeixi relacionar-se amb els altres nens i nenes del seu entorn. Essent ell mateix i sense avergonyir-se de ser com és, tothom valora i accepta les qualitats del petit Anatole.

La imatge de la diferència de l'Anatole, que està lligat a un cassó sense poder desprendre-se'n, és evidentment una metàfora. Apel·la a una representació simbòlica de qualsevol factor distintiu que fa diferent a un infant en relació al seu entorn de convivència i de socialització, i que és percebut com un llastre.

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

3.1. Plantejament general

La seqüència didàctica que proposem al voltant de la sessió ***Històries d'amistats ben diferents!*** es conforma de cinc moments educatius complementaris:

1. Activitat prèvia a l'aula (1 hora).
2. Anada al cinema per participar a la sessió de projecció.
3. Activitat de creació a l'aula (entre 1 hora i 4 hores, com a màxim).
4. Acció per compartir al Blog les creacions de cada grup classe.
5. Possibles interaccions de l'alumnat a casa, amb la comunitat educativa i l'entorn.

1. Activitat prèvia a l'aula (1 hora).

2. Anada al cinema per participar a la sessió de projecció.

3. Activitat de creació a l'aula (entre 1 hora i 4 hores, com a màxim).

4. Acció de compartir al Blog de les creacions de cada grup classe.

5. Possibles interaccions de l'alumnat a casa, amb la comunitat educativa i l'entorn.

3.2. Per anar al cinema

Abans d'anar al cinema us suggerim desenvolupar una activitat prèvia a l'aula d'una hora de classe. Us proposem un possible enfocament de la sessió però el podeu adaptar com millor us convingui i sobretot en funció de si treballeu amb P3, P4 o P5.

S'obre una roda d'aportacions dels nens i les nenes de la classe perquè enumerin quines són les particularitats de cadascú, què ens fa especials i com respectem les nostres diferències. En funció de l'edat, es pot recollir el llistat de participacions a la pissarra o bé complementar-les amb algunes imatges (15').

A continuació, es comenta què ens defineix a cada una de nosaltres, i entre tots i totes s'intenta esbrinar per què som diferents. És important anar donant veu al màxim nombre d'infants (10').

Acompanyant-ho amb il·lustracions de suport (en paper o projectades), el/la mestre/a pot ressaltar què fa especial a cada nen i nena de la classe, què vol dir respectar les nostres diferències i què significa conviure en la diversitat. Convé combinar-ho amb la recollida d'opinions i punts de vista de l'alumnat sobre les noves descobertes que es facin a la posada en comú col·lectiva.

Aquesta serà una bona ocasió per explicar que els nens i les nenes de tot el món tenen reconeguts uns drets, i que dos eixos molt importants són el respecte a cada individualitat i la convivència en la diversitat. Per això el món adult i l'escola tenen el compromís de promoure espais i situacions que ho afavoreixin en tots els sentits (15').

La idea és comentar el llistat de drets dels infants a treballar:

1. Dret de tots els infants que els sigui reconeguda i respectada la seva individualitat.
2. Dret dels infants a relacionar-se lliurement, sense ser prejutjats per les seves condicions particulars.
3. Dret dels infants a la protecció contra qualsevol pràctica de discriminació, en especial les que posin en perill la seva integritat.

És important lligar-los amb tot allò que hagi sorgit del cúmul d'aportacions i la posada en comú. L'objectiu és provocar una descoberta participada sobre la importància que té aprendre a conviure en la diversitat i tot allò que ens aporta (10').

Tant aquesta descoberta com un petit resum del debat portat a terme a l'aula conformen el contingut de l'aportació que farà cada grup classe a la sala de cinema. Per tant, cal seleccionar dos portaveus, a poder ser un nen i una nena.

Com a tancament de la sessió o bé el dia abans d'anar al cinema (en funció del temps disponible), recomanem fer una breu presentació de la sessió ***Històries d'amistats ben diferents!***.

Si es disposa d'Internet i equips de visionat a l'aula, la millor opció és passar algun fragment d'un dels set curtmetratges escollits, especialment dels més llargs, per presentar-los els personatges. Veure la pàgina dels curtmetratges a l'apartat 2.2. Si no és el cas, l'alternativa és imprimir alguns fotogrames de la pel·lícula o dels curtmetratges. De forma complementària, es pot llegir i comentar alguna sinopsi (10').

L'objectiu d'aquest treball previ a l'aula és situar el context de les creacions audiovisuals escollides i els drets a treballar, i també preparazr l'anada al cinema entre tots i totes. Així mateix, és una bona oportunitat per extreure els elements claus que, en veu de dos portaveus, cada grup classe aportarà a la posada en comú que organitzarem a la sala abans de començar la projecció.

Durant la posada en comú a l'aula, es pot explicar que els infants de tot el món tenen reconeguts uns drets, i que dos eixos molt importants són el respecte a cada individualitat i la convivència en la diversitat.

3.3. Del cinema a l'aula

Dibuixos sobre qui som i com convivim

Després d'anar a veure la sessió de curtmetratges, proposem portar a terme una activitat de creació a l'aula que es basa a subdividir el grup classe en quatre subgrups (potser per racons).

El punt de partida és que cada equip se centri en una o dues idees dels tres drets dels infants a treballar:

1. Dret de tots els infants que els sigui reconeguda i respectada la seva individualitat.
2. Dret dels infants a relacionar-se lliurement, sense ser prejutjats per les seves condicions particulars.
3. Dret dels infants a la protecció contra qualsevol pràctica de discriminació, en especial les que posin en perill la seva integritat.

1. Dret de tots els infants que els sigui reconeguda i respectada la seva individualitat.

2. Dret dels infants a relacionar-se lliurement, sense ser prejutjats per les seves condicions particulars.

3. Dret dels infants a la protecció contra qualsevol pràctica de discriminació, en especial les que posin en perill la seva integritat.

Cada subgrup acabarà elaborant una sèrie de 4 a 6 dibuixos al voltant de les idees clau del dret escollit.

Per començar l'activitat, s'aconsella revisar algunes imatges dels films, decidir els subgrups de treball i adjudicar a cada equip un o dos temes que es desprenguin dels tres drets. Tot seguit, cada alumne/a farà un dibuix o dos sobre les escenes que li hagin cridat més l'atenció. Després es mirarà els que han fet els companys i companyes de taula o racó, per veure què aporta cadascú. Aquest serà el punt de partida per acordar el guió de la sèrie de 4 o 6 dibuixos en grup. Aquí es pot preveure una petita posada en comú que servirà per ordenar idees entre tots i totes.

Un cop s'hagin compartit les idees de cada nen/a, cada subgrup passa a elaborar la sèrie de dibuixos, per parelles. Si pel nivell educatiu es dóna el cas, poden escriure un títol que faci referència al dret tractat. En acabar les il·lustracions, cada equip podria pintar els dibuixos o treballar-los amb *collage*, la tècnica que el/la mestre/a trobi més convenient i interessant, en funció de l'edat i les arts plàstiques que estigui explorant.

3. PROPOSTA PEDAGÒGICA

Per finalitzar, es proposa organitzar una posada en comú a l'aula perquè cada subgrup expliqui a la resta quines idees ha treballat i com les ha plasmat en imatges. Amb aquesta presentació i petita reflexió, s'aconseguirà fer una bona repassada als drets dels infants abordats durant les activitats portades a terme entre abans i després d'anar al cinema.

El resultat de cada subgrup es digitalitzarà per després compartir-lo al Blog del Cicle de Cinema dels Drets dels Infants amb la resta d'escoles participants. Per grup classe, també es pot confeccionar una presentació conjunta, en format digital, de les sèries de dibuixos dels quatre subgrups.

Aquesta activitat pot desenvolupar-se en una sola sessió d'una hora de classe. En aquest cas, en primer lloc, cal fer una distribució de subgrups i tasques, una explicació breu de l'activitat i una recollida ràpida d'impressions de l'anada al cinema. En base a tot això, es distribueixen els quatre temes sobre els drets dels infants a treballar, i se n'adjudica un a cada equip de treball. La segona part de la sessió es dedica a què cada subgrup elabori la seva sèrie de dibuixos.

Si és possible, recomanem que l'activitat de creació a l'aula agafi un tractament més transversal al currículum i es pugui desplegar en diverses sessions. La durada ideal és de quatre hores lectives. Així es dona pes a la revisió dels drets a treballar i dels curtmetratges, la reflexió individual i col·lectiva, l'elaboració i la posada en comú de les creacions fetes a l'aula, i la recollida de les idees que vagin sorgint al llarg del procés.

L'objectiu d'aquesta activitat és que, entre tot el grup classe, s'elaborin quatre sèries d'il·lustracions sobre el dret al respecte de cada individualitat i el dret a la convivència en la diversitat, partint dels dibuixos individuals que sorgeixin després de veure els curtmetratges.

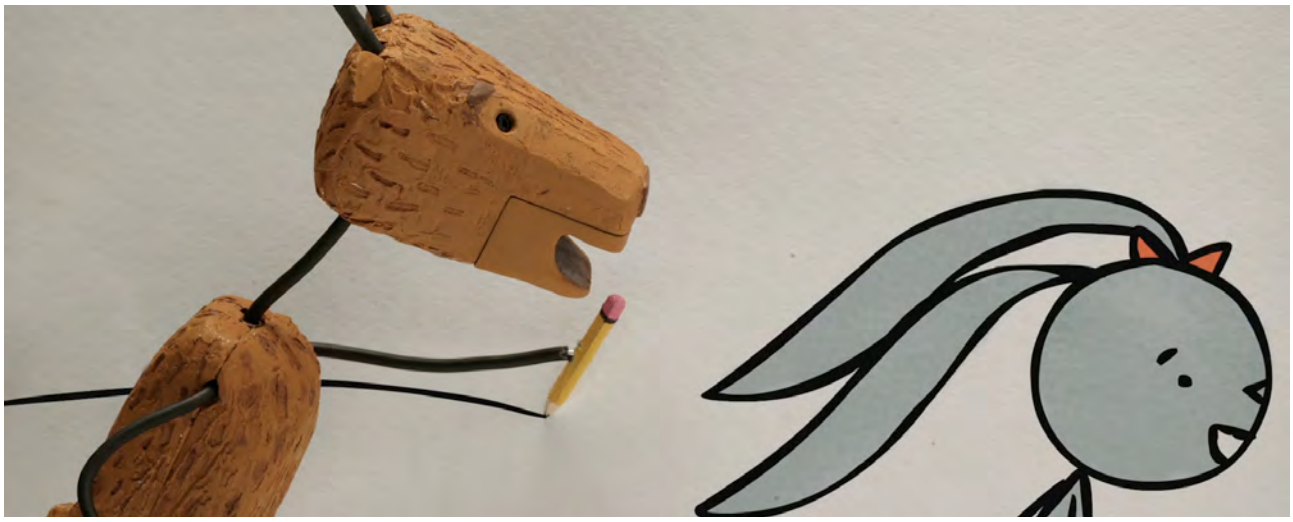

QUADRE RESUM: DEL CINEMA A L'AULA*

DURADA	PROCEDIMENTS	CONTINGUTS
1 hora	Creació dels subgrups, assignació dels temes a treballar i distribució de tasques. Visionat d'algun fragment dels curts.	Treball sobre cada un dels temes proposats i recordatori de com els curts ens serveixen per parlar-ne.
1 hora	Realització dels primers dibuixos individuals sobre escenes inspiradores. Presa d'acords per elaborar el guió de la sèrie de 4 a 6 dibuixos per part de cada subgrup.	Els dibuixos inicials poden expressar les primeres impressions sobre els curtmetratges i/o els temes assignats. Per taules o racons, comentari dels dibuixos que han anat sortint i acord de les idees bàsiques per fer el guió de la sèrie.
1 hora	Per parelles, elaboració dels 4 a 6 dibuixos que configuren la sèrie de cada equip de treball per després passar-los a pintar o bé guarnir fent servir *collage*.	En el marc de l'equip de treball, s'elaboren i després es decoren els dibuixos que han resultat de les idees de tots i totes sobre el/s tema/es a tractar.
1 hora	Cada subgrup o taula acaba la sèrie i, tot seguit, explica la seva creació a la resta de la classe. Convé fer un recull final.	Realització dels acabats de la sèrie de dibuixos per part de cada subgrup i, si s'escau, escriptura del títol de la sequència. Presentació final de les creacions.

*Aquesta activitat es pot fer en una sola sessió, però es proposa un desplegament més minuciós per aprofundir en els drets a treballar a l'aula.

3.4. De l'aula al món

Un cop realitzada l'activitat de creació a l'aula i enviats els resultats per publicar-los al Blog del Cicle de Cinema dels Drets dels Infants, us suggerim alguna petita acció per portar a terme en col·laboració amb les famílies del vostre alumnat. L'objectiu és connectar els aprenentatges i l'experiència viscuda amb la vida quotidiana i la immersió en l'entorn.

1. Cercar i portar a classe fotografies o il·lustracions de situacions referides al respecte de cada individualitat i a la convivència en la diversitat.
2. Aportar un parell d'idees comentades a casa sobre quines necessitats tenim els infants de la nostra edat per sentir-nos bé i acceptats amb les nostres particularitats.
3. Compartir a l'aula contes de la biblioteca de casa relacionats amb la temàtica ***A Barcelona convivim en la diversitat***.

Si és possible, us aconsellem que visiteu amb l'alumnat l'apartat Creacions escolars del Blog i proposeu a les famílies entrar-hi.

3.5. Recull de creacions escolars

Un cop finalitzada l'activitat creativa a l'aula, cada grup classe ens farà arribar les creacions dels seus subgrups de treball per email, Dropbox, WeTransfer o similar. Així anirem organitzant els resultats aportats per part de cada escola i els compartirem al Blog del Cicle de Cinema dels Drets dels Infants.

Des de l'apartat Creacions escolars, podreu accedir tant als vostres treballs de creació com als de la resta d'escoles participants, que estaran organitzats per nivells educatius.

Per a qualsevol dubte, podeu contactar-nos a teleduca@teleduca.org o bé al telèfon 93 450 98 26.

3.6. Qüestionari d'avaluació per al professorat

Quan ja hàgiu portat a terme amb l'alumnat totes les passes de la seqüència didàctica plantejada, us enviarem per correu electrònic un qüestionari d'avaluació que podreu omplir directament en línia. Per a qualsevol dubte, podeu contactar-nos a teleduca@teleduca.org o bé al telèfon 93 450 98 26.

Us agraïm la vostra col·laboració en acompanyar el treball reflexiu i creatiu dels drets dels infants als centres escolars i esperem les vostres aportacions per anar millorant any rere any.

L'objectiu és connectar els aprenentatges i l'experiència viscuda amb la vida quotidiana i la immersió en l'entorn.

1. Cercar i portar a classe fotografies o il·lustracions de situacions referides al respecte de cada individualitat i a la convivència en la diversitat.

2. Aportar un parell d'idees comentades a casa sobre quines necessitats tenim els infants de la nostra edat per sentir-nos bé i acceptats amb les nostres particularitats.

3. Compartir a l'aula contes de la biblioteca de casa relacionats amb la temàtica ***A Barcelona convivim en la diversitat***.

4. MATERIAL COMPLEMENTARI

4.1. Enllaços d'interès

- Blog del Cicle de Cinema dels Drets dels Infants
- Web d'Infància de l'Ajuntament de Barcelona

Textos legislatius a Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona (lectura fàcil):

- Declaració Universal dels Drets Humans
- Convenció sobre els Drets de l'Infant
- Carta de Ciutadania. Carta de drets i deures de Barcelona

Altres:

- Tots els contes del concurs Vet aquí els nostres drets
- Una mà de contes
- Web del creador del llibre *The Mixed-Up Chameleon* (en anglès)

4.2. Bibliografia i filmografia

Bibliografia

- Arús, E. (2015). *El carnaval de los animales*. Barcelona: Bellaterra Musical
- Carle, E. (2016). *El camaleón camaleónico*. Madrid: Kókinos
- Carle, E. (2017). *Vols ser el meu amic?* Madrid: Kókinos
- Carrier, I. (2010). *El cassó del Gerard*. Barcelona: Joventut
- Doumerc, B. (2016). *La cebra Jacinta*. Madrid: Bruño
- McKee, D. (2012). *L'Elmer*. Barcelona: Beascoa
- Walton, J. (2017). *Ara em dic Joana*. Barcelona: Animallibres
- Col·lecció *Els Drets dels Infants* de l'editorial Salvatella

Filmografia

- *Cuerdas*. Pedro Solís (dir.). Espanya, 2014
- *El mundo mágico de Winnie the Pooh. Amigos para siempre*. Dean Gordon i Mitchell Kriegman (dir.). EUA, 2004
- *Le petit garçon et l'oie des neiges*. Gayle Thomas (dir.). Canadà, 1984
- *La zorra y el conejo*. Yuriy Norshteyn (dir.). URSS, 1973
- Tots els curtmetratges sobre en Ludovic (en francès i anglès)
- *Vinni Pukh*. Fyodor Khitruk (dir.). URSS, 1971 (versió original subtitulada a l'anglès)
- *Winnie the Pooh*. Stephen J. Anderson i Don Hall (dir.). EUA, 2011

Material didàctic elaborat per Teleduca. Educació i Comunicació